

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж2 687/23
24.1.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиље-противтужене АА из ..., са боравиштем у ..., ул. ..., чији је пуномоћник Гордана Весковић, адвокат из Београда, ул. Љутице Богдана бр. 1а, против туженог-противтужиоца ББ, са пребивалиштем у ..., ул. ..., са боравиштем у ..., ул. ..., чији је пуномоћник Жарко Младеновић, адвокат из Београда, ул. Проте Матеје бр. 40а/3, ради измене одлуке о вршењу родитељског права и делимичном лишењу родитељског права, одлучујући о жалби тужиље-противтужене и жалби туженог-противтужиоца, изјављеним против пресуде Другог основног суда у Београду П2 288/21 од 22.06.2023. године, у седници већа одржаној дана 24.1.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П2 288/21 од 22.06.2023. године у делу става седмог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се малолетна ВВ рођена ...2012. године повери туженом-противтужиоцу ББ на самостално вршење родитељског права и у делу става деветог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражено да се обавезе тужиља-противтужена АА да на име издржавања малолетне ВВ плаћа месечно износ од 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, сваког првог до петог у месецу за текући месец уплатом на текући рачун туженог-противтужиоца ББ, а жалба туженог-противтужиоца ББ у том делу **ОДБИЈА** као неоснована.

УКИДА СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П2 288/21 од 22.06.2023. године у ставу првом и преосталом делу става седмог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се малолетни ГГ рођен дана ...2009. године повери туженом-противтужиоцу ББ на самостално вршење родитељског права, у преосталом делу става деветог изреке којим је одбијен противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се обавезе тужиља-противтужена АА да на име издржавања малолетног ГГ плаћа месечно износ

од 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, сваког првог до петог у месецу за текући месец, уплатом на текући рачун туженог-противтужиоца ББ и у ставу дванаестом изреке и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Побијаном пресудом Другог основног суда у Београду П2 288/21 од 22.06.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се малолетни ГГ рођен дана ...2009. године повери оцу ББ на самостално вршење родитељског права, као неоснован.

Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се уреди начин одржавања личних односа тужиље-противтужене АА са малолетним дететом ГГ тако да се одвија:

-сваке среде од 18,00 до 20,00 часова тако што ће мајка преузимати малолетно дете и враћати малолетно дете на адресу оца,

-сваки други викенд од петка у 18,00 часова до недеље у 19,00 часова, када малолетни ГГ иде пре подне у школу тако што ће га мајка преузимати и враћати на адресу оца,

-рођендан малолетног ГГ ће се организовати у складу са заједничким договором родитеља,

-крсну славу мајке тако што ће мајка преузимати малолетно дете са адресе оца у 09,00 часова ујутро и враћати га истог дана на адресу оца у 20,00 часова,

-сваку другу непарну нову годину малолетни ГГ ће проводити са мајком тако што ће мајка преузимати малолетно дете са адресе оца 31.децембра у 19,00 часова и враћати га на адресу оца 01.јануара до 20,00 часова,

-свака друга непарна година првوماјски празник тако што ће мајка преузимати малолетно дете 01.маја у 09,00 ујутро са адресе оца и враћати га на адресу оца 02. маја до 20,00 часова,

-сваке друге напарне године Божићне и Ускршње празнике тако што ће мајка преузимати малолетно дете са адресе оца први дан Божића и Ускрса у 09,00 часова ујутро и враћати га на адресу оца другог дана до 20,00 часова,

-две недеље летњег одмора и две недеље зимског одмора, као неоснован.

Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се уреди начин одржавања личних односа туженог-противтужиоца ББ са малолетним дететом ВВ тако да се виђање одвија:

-сваког четвртка од 18,00 до 20,00 часова тако што ће отац преузимати малолетну ВВ и предавати мајци испред куће где живи са мајком,

-сваки други викенд од петка до 18,00 часова до недеље у 19,00 часова у радној недељи када малолетна ВВ иде пре подне у школу тако што ће преузимати и враћати на адресу мајке,

-рођендани малолетне ВВ ће се организовати у складу са заједничким договором странака,

-крсну славу оца тако што ће отац преузимати са адресе мајке у 09,00 часова

ујутро и враћати истог дана у 20,00 часова на адресу мајке,

-сваку другу парну нову годину, тако што ће отац преузимати малолетно дете са адресе мајке 31.децембра у 19,00 часова и враћати је на адресу мајка 01.јануара у 20,00 часова,

-свака другу парну годину-првомајски празник тако што ће отац преузимати малолетно дете 01.маја у 09,00 ујутро и враћати је на адресу мајке 02. маја до 20,00 часова,

-сваку другу парну годину Божићне и Ускршње празнике тако што ће отац преузимати малолетно дете са адресе мајке први дан Божића и Ускрса од 09,00 ујутро и враћати је на адресу мајке другог дана до 20,00 часова,

-две недеље летњег одмора и две недеље зимског одмора, као неоснован.

Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се обавезе тужени-противтужилац ББ да на име свог доприноса за издржавање малолетне ВВ плаћа месечно износ од 250 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате почев од 22.06.2023. године као дана пресуђења па убудуће, док за то постоје законски услови или док се одлука не измени, до петог у месецу за текући месец уплатом на текући рачун законског заступника малолетног детета АА, као неоснован.

Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се обавезе да на име свог доприноса за издржавање малолетног ГГ плаћа месечно износ од 250 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате почев од 22.06.2023. године као дана пресуђења па убудуће, док за то постоје законски услови или док се одлука не измени, до петог у месецу за текући месец уплатом на текући рачун законског заступника малолетног детета ББ, као неоснован.

Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се тужени-противтужилац ББ делимично лиши родитељског права у погледу одлучивања о питању које битно утиче на живот малолетног детета ВВ које се односи на давање сагласности за промену пребивалишта малолетне ВВ, као неоснован.

Ставом седмим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се малолетна деца, ГГ рођен дана ...2009. године и ВВ рођена дана ...2012. године повере туженом-противтужиоцу ББ на самостално вршење родитељског права, као неоснован.

Ставом осмим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се уреди начин одржавања личних односа малолетног ГГ и малолетне ВВ са тужиљом-противтуженом АА тако да се одвија:

-сваког уторка и четвртка у периоду од 18,00 до 21,00 час тако што ће мајка преузимати и враћати малолетну децу на адресу оца,

-сваки други викенд почев од петка у 18,00 часова до недеље у 19,00 часова у радној недељи када малолетна деца иду пре подне у школу тако што преузимати и враћати малолетну децу на адресу оца,

- рођендани малолетне деце ће се организовати у складу са заједничким договором парничних странака,
- сваку крсну славу оца тако што ће мајка преузимати малолетну децу са адресе оца у 10,00 часова и враћати их на адресу оца у 20,00 часова,
- сваку другу нову годину тако што ће мајка преузимати малолетну децу са адресе оца у 18,00 часова и враћати их на адресу оца 01.01. до 19,00 часова,
- сваке друге године Божићни и Васкршњи празник тако што ће мајка преузимати малолетну децу са адресе оца први дан Божића и први дан Васкрса у 09,00 часова и враћати их на адресу оца другог дана Божића и Васкрса до 19,00 часова,
- 14 дана летњег одмора и 14 дана зимског одмора, као неонован.

Ставом деветим изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се обавезе тужиља-противтужена АА да на име издржавања малолетног ГГ и на име издржавања малолетне ВВ плаћа месечно износ од 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате сваког првог до петог у месецу за текући месец, уплатом на текући рачун туженог-противтужиоца ББ, као неоснован.

Ставом десетим изреке одбијени су тужбени захтев тужиље-противтужене АА којим је тражила да се утврди да је адреса пребивалишта малолетног ГГ на адреси пребивалишта оца и противтужбени захтев туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се утврди да је адреса пребивалишта малолетног ГГ и малолетне ВВ на адреси пребивалишта оца, као неоснован.

Ставом једанаестим изреке, одбијен је предлог туженог-противтужиоца ББ којим је тражио да се одреди привремена мера којом ће се малолетни ГГ и малолетна ВВ поверити оцу ББ на самостално вршење родитељског права, као и да се уреди начин одржавања личних односа тужиље-противтужене АА са малолетним ГГ тако да се одвија сваке среде од 18,00 часова до 21,00 час тако што ће мајка преузимати и враћати малолетно дете на адресу оца и сваки други викенд почев од петка у 18,00 часова до недеље у 19,00 часова, у радној недељи кад малолетни ГГ иде пре подне у школу тако што ће га мајка преузимати и враћати на адресу оца као и у делу којим којим је тражено да уреди начин одржавања личних односа овде тужиље-противтужене АА са малолетном ВВ тако да се одвија сваког четвртка у периоду од 18,00 часова до 21 час, тако да мајка преузима и враћа малолетно дете на адресу оца и сваки други викенд почев од петка у 18,00 часова до недеље у 19,00 часова у радној недељи када малолетна ВВ иде пре подне у школу тако што ће мајка преузимати и враћати дете на адресу оца, као неоснован.

Ставом дванаестим изреке, одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Тужиља-противтужена благовремено је изјавила жалбу побијајући решење садржано у ставу дванаестом изреке наведене пресуде због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени-противтужилац благовремено је изјавио жалбу побијајући наведену

пресуду у ставу првом, седмом и деветом изреке због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Апелациони суд у Београду испитао је побијану пресуду у ожалбеним деловима, у границама овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, 49/13, 74/13, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23) у вези члана 202 Породичног закона и оценио да је жалба тужиље-противтужене основана, а жалба туженог-противтужиоца делимично недозвољена, делимично неоснована, а делимично основана.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку пресудом Другог основног суда у Београду П2 504/19 од 11.06.2020. године разведен је брак закључен 15.09.2007. године између тужиље-противтужене и туженог-противтужиоца. Малолетна деца ГГ рођен ...2009. године и ВВ рођена ...2012. године поверени су мајци АА која ће самостално вршити родитељско право и уређен је начин одржавања личних односа малолетне деце са оцем ББ који је обавезан да на име доприноса за издржавање малолетног ГГ и ВВ плаћа месечно износ од по 500 евра за свако дете, односно укупно 1.000 евра за оба детета у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате почев од 25.03.2019. године па убудуће док за то постоје законски услови или док се одлука не измени.

Према налазу и мишљењу Градског центра за социјални рад-Одељење Савски венац произилази да је у актуелној породичној проблематици претходио период усложњавања проблема породичног функционисања како у домену родитељске сарадње, тако и у домену организације живота малолетне деце, с обзиром да је, иако је заједница живота парничних странака фактички већ била прекинута, ББ куповином стана изнад АА утицао на то да се организација живота одвија готово у истој стамбеној јединици само у одвојеним домаћинствима и таква организација је представљала препреку у структурирању времена малолетне деце али и у постављању граница и правила у одржавању родитељског ауторитета мајке као и подели родитељских улога, а додатно је АА поднела и кривичну пријаву против ББ за насиље у породици због испољеног физичког и психичког насиља које је у поступку процене утврђено да се догодило неколико година раније и у тадашњој процени, ценећи породично функционисање и препознате ризике, процењено је да постоји ризик средњег интензитета да се конфликтне ситуације понове. По окончању поступка развода АА се са малолетном децом преселила у ..., а проблем је наступио услед несаглашавања ББ како са пресељењем, тако и са променом школе малолетне деце, те да је током августа 2020. године након што је ББ преузео децу на две недеље, АА код деце учила промене у понашању деце, превасходно код малолетног ГГ који је био љут на њу, викао је на њу и одбијао послушност, те није успела са њим да комуницира, потпуно ју је игнорисао, говорио јој је да је мрзи, да је крива за развод и да му је уништила живот, упорно понављао да неће да живи у ... и да само жели да живи код тате у ..., те да је отац позивао малолетног ГГ на сваких пола сата, испитивао га је где је и шта ради, инструкисао како да се понаша према мајци, а да би јој након разговора са оцем малолетни ГГ све негодовао, викао је на њу, обраћао јој се са непоштовањем, изговарајући ружне речи и снимао њене разговоре на телефону. Отац је Одељењу достављао информације о свом ставу у погледу пресељења малолетне деце, наводи да малолетна деца нису била припремљена за пресељење, те да су схвативши мајчину

намеру да се остане у ... пружили отпор, да га малолетни ГГ позива свакодневно и да износи претње о томе како ће побећи из ... уколико га одмах не врати у ... због чега је отац затражио од Одељења да се у односу на мајку изрекне корективни надзор над вршењем родитељског права, сматрајући да наведена ситуација утиче на психичко и физичко здравље малолетне деце и у својим поднесцима је обавештавао Орган старатељства да је предузимао мере и да сопствено понашање поправља непрестано, те да је заказао термин неуропсихијатра одговарајуће струке за породичне односе и односе разведених родитеља према деци и у складу са наведеним поднесцима са оцем је од стране стручног тима обављено неколико разговора и указано му је на неопходност обраћања суду. У међувремену породична проблематика ескалирала је 05.10.2020. године када је АА обавестила Одељење да је малолетног ГГ вратила код оца, с обзиром на промене у његовом понашању које је показао и након ситуације када је малолетни ГГ у кући правио хаос, превртао намештај, бацао ствари по кући, викао и звао полицију да је пријави јер га приморава да живи у ... против његове воље, сестру је тукао, пса је малтретирао, те иако није била уверена у исправност своје одлуке већ је сматрала да ће на тај начин добити прилику да поправи однос са дететом.

Након пресељења малолетног ГГ код оца, орган старатељства спровео је поступак процене потреба малолетног ГГ и тада (процена окончана 05.01.2021. године) у погледу родитељских капацитета констатовано је да о малолетном ГГ актуелно брине отац ББ који наводи да је ГГ све супер од када се преселио, да је миран, да учи и да му је много боље, те је указао да је ангажован у погледу бриге о детету, да ради са њим домаће задатке и да му пружа непосредну бригу, те да сматра да не треба да се меша у однос који ГГ има са мајком. Обављен је разговор са малолетним ГГ који је навео да му је код оца добро, да кад отац ради он може самостално да задовољи своје потребе, да са оцем проводи време тако што играју игрице, док мајка малолетног ГГ и даље изражава жељу да непосредно брине о њему али услед промене у ГГ понашању одлучила је да га пошаље код оца за шта је на ББ инсистирање дала и писану сагласност, те да малолетна ВВ има контакте са оцем како је то предвиђено пресудом док контакти малолетног ГГ са мајком нису регулисани. Услед неразјашњеног конфликта у партнерском односу, родитељи не успостављају сарадњу на родитељском плану, мајка испољава забринутост да се отац недовољно посвећује малолетном ГГ, а отац сматра да је мајка повредила децу одвођењем у ... и као последицу тога види одвајање малолетне деце од њихових вршњака у ..., не препознаје ниједну позитивну ствар у вези пресељења мајке деце у ..., те предност свог родитељства види у чињеници да живи у ... У тадашњем поступању Одељења, код ГГ је уочена драстична промена у погледу доживљаја мајке која није чињенично утемељена, отац није предузео кораке да разреши породично-правни статус малолетног ГГ, а својим нечињењем подржао је ГГ у одлуци да не остварује контакт са мајком. Актуелно код малолетног ГГ се уочавају нагле промене у погледу начина на који говори о свом односу са мајком, у првобитном поступку када је ГГ изражавао жељу да живи са мајком и исказивао задовољство њиховим пресељењем у други стан у ..., а након пресељења у ..., мајка је пријављивала да је ГГ након боравка код оца почео да испољава незадовољство, да је отац пријављивао да је малолетни ГГ натеран да оде у ..., те да му тамо мајчина породица говори лоше о оцу, што њему не прија, а по његовом повратку у ... код оца обављен је разговор у коме је ГГ навео да је задовољан што живи код оца, објаснио је да нема контакт са мајком, сем када она на кратко дође у ..., правдавајући то својим честим обавезама око школе или ваннаставних активности. Малолетни ГГ током давања свог мишљења, не показује своје аутентичне ставове и о

томе како замишља контакте са једним и другим родитељем, наводи да жели да буде онако како је наведено у папирима, али не зна да објасни колико је то често и наводи да жели да буде онако како се договорио са татом, те да постоји сумња стручних радника да је малолетни ГГ разговор снимао и преносио преко свог паметног телефона. Малолетни ГГ нема уређен контакт са мајком. О малолетној ВВ непосредно брине мајка АА и током боравка у ..., а услед незадовољства које је малолетни ГГ испољавао али и честе агресивности које је усмеравао не само на мајку, већ и на малолетну ВВ, мајка је адекватно препознала важност да не запостави ВВ потребе, свесна је последица које свакодневне конфликтне ситуације могу имати по ВВ и настојала је да њено слободно време структурира на начин који ће безбедно дистанцирати од неповољних односа унутар домаћинства. Са друге стране отац, за ког је ВВ такође стабилно везана, нема увид у погоршање односа између малолетне деце. Малолетна ВВ наводи да се њен брат често љути на њу када проводи време код оца, јер отац своју пажњу усмерева на њу, а да време проведено са оцем најчешће проведе у кући, у односу на мајку показује блискост, радо описује време које са њом проводи, а увиђа се да има слободу да пред мајком без препрека говори о свом односу са оцем и братом, као и да износи своје жеље о начину на који би желела да њена породица функционише, и о разговору је сачињена службена белешка и процењено је да је изразила своје аутентично мишљење, уочава се да има очуван однос са оба родитеља када говори и о једном и о другом родитељу, да остварује редовне контакте са оцем у односу на брата изражава незадовољство због његовог понашања и како она наводи честе љутње коју он испољава. Актуелно, малолетна ВВ одржава контакте са оцем у складу са важећом пресудом, а мајка наводи да се дешава да отац и мимо пресуде позива често дете да дође код њега, с тим да малолетна ВВ самоиницијативно саопштава да ју је отац водио негде где је од ње тражено да црта своју породицу, те да је уместо ње навео да она жели да живи са њим, иако њу то нико није питао. Забрињавајућа околност је и чињеница да је отац без претходне припреме оба детета појединачно водио на вештачење у циљу прибављања доказа о сопственој подобности за родитељство. ББ понашање у периоду од прекида заједнице живота огледа се у настојању да успостави доминацију у односу на АА, а својим поступцима изазива застрашивање АА како вербалним претњама (о својим познанствима), тако и предузимањем радњи којима нарушава АА родитељски ауторитет и креира препреке за њено потпуно осамостаљивање. Отац нема увида у стварне потребе малолетне ВВ и преузима на себе интерпретацију најбољег интереса, а све у циљу управљања одлукама које АА доноси у погледу организације свога живота са децом, код оца се уочавају индикатори отуђујућег понашања што је резултирало ГГ дистанцирањем од мајке која препознаје потребе малолетне деце и задовољава их у складу са приликама и могућностима. Породица актуелно поново живи у истој стамбеној јединици у два одвојена домаћинства, малолетни ГГ живи са оцем и очевом новом партнерком, док малолетна ВВ живи са мајком. Пресељење мајке допринело је побољшању односа са малолетним ГГ али мајка уочава да дете нема самосталност у погледу изражавања својих потреба и жеља и родитељска сарадња не постоји. У домену родитељских вештина, процењено је да је отац својим напре чињењем (увођењем деце у конфликт родитеља, оспоравањем ауторитета мајке, злоупотребом поверења деце), а затим и нечињењем (неподстицањем контакта малолетног ГГ са мајком, непокретањем поступка ради решавања породично-правног статуса), допринело отуђењу малолетног ГГ од мајке и тиме злоупотребом своје родитељско право. У односу на малолетну ВВ, отац нема увида у њене стварне потребе, својим чињењем и нечињењем доприноси стварању дистанце на релацији између малолетне

ВВ и малолетног ГГ. Промену у својој животној организацији уводи у живот малолетне деце, без претходне припреме, нема увида о томе како малолетна деца доживљавају нову породичну организацију у његовом домаћинству. Додатно ББ у домену родитељске сарадње испољава понашање које има карактер застрашивања и успостављања контроле над родитељском улогом мајке што за последицу има губљење ауторитета мајке. Мајка је, с обзиром на проблематику која је наступила предузела све кораке како би одговорила на потребе малолетне деце, поседује увид у незадовољство малолетног ГГ и предузима све правне али и фактичке кораке да са једне стране не уводи ГГ у веће незадовољство али и да остане доступни родитељ са друге стране, правилно препознаје потенцијалне последице по малолетноу ВВ, схватајући да је претходни период довео до тога да се њен брат ставља у фокус оба родитеља, те активностима које организује настоји да препозна и на адекватан начин задовољи потребе малолетне ВВ што објективно и успева. Имајући у виду историју породичног функционисања, проблематику која се усложњава након прекида брака, улогу и вештине сваког родитеља у разумевању и задовољењу потреба деце, а с обзиром на процењене ризике од додатног отуђења малолетног ГГ, Орган старатељства је мишљење да није у интересу малолетне деце да се измени одлука о поверавању малолетне деце. Такође, стручни тим Органа старатељства је формирао одлуку да је сходно резултатима процене, у интересу малолетне деце да се у односу на оца ББ изрекне мера корективног надзора над вршењем родитељског права у односу на малолетну ВВ и малолетног ГГ, те да се након што су о наведеној одлуци упозната оба родитеља и на те околности дале изјаву пред Одељењем, стручни тим је о одлуци информисао и малолетну децу и забележио њихово мишљење.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, при чињеници да је стручни тим Органа старатељства мишљења да није у интересу малолетне деце да се измени одлука о поверавању малолетне деце, руководећи се најбољим интересом малолетне деце, а при чињеници да се управо због наведеног поступања оца у односу на њега изречене мере корективног надзора над вршењем родитељског права, то по закључку првостепеног суда у конкретном случају нису испуњени услови да се измени одлука о вршењу родитељског права у односу на малолетну децу ГГ и ВВ, те је на основу одредбе члана 6, 77 став 3, 266 став 1 и 272 став 1 Породичног закона одлучено као у ставу првом и седмом изреке.

Приликом доношења одлуке, првостепени суд је имао у виду да малолетни ГГ, с обзиром на свој узраст у складу са одредбама Породичног закона може изразити своје мишљење и одлучити са којим родитељем ће живети али је нашао да исто није од утицаја на измену одлуке о вршењу родитељског права у односу на малолетног ГГ, с обзиром да изражено мишљење малолетног ГГ не може се прихватити као аутентично мишљење, а посебно код чињенице да малолетни ГГ нема навршених 15 година живота у ком узрасту у складу са Породичним законом може одлучити са којим ће родитељем живети.

Како је одбијен тужбени захтев туженог-противтужиоца за измену одлуке о вршењу родитељског права у односу на малолетног ГГ и малолетну ВВ, то је првостепени суд одбио и противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражено да се обавезе тужила-противтужена АА да на име издржавања малолетног ГГ и малолетне ВВ плаћа месечно износ од 500 евра у динарској противвредности по

средњем курсу НБС на дан исплате, а како је то одлучено ближе у ставу деветом изреке побијане пресуде.

Апелациони суд налази, да је правилном применом материјалног права садржаног у одредбама чланова 67, 77, а у вези члана 6 и 266 Породичног закона (“Службени гласник РС”, бр. 18/05), о чему овај суд као другостепени води рачуна по службеној дужности, супротно паушалним жалбеним наводима туженог-противтужиоца на потпуно и правилно утврђено чињенично стање у погледу измене одлуке о поверавању малолетне ВВ оцу на самостално вршење родитељског права, правилно првостепени суд закључио да се нису стекли услови да се измени претходна одлука о вршењу родитељског права у односу на малолетну ћерку парничних странака која је поверена тужиљи-противтуженој, односно мајци на самостално вршење родитељског права, које разлоге као јасне и довољно аргументоване прихвата и овај суд, као другостепени.

Наиме, родитељско право је лично право родитеља и врши се искључиво у најбољем интересу детета. Садржину родитељског права обухватају старање о детету, чување и подизање, васпитање и образовање, његово заступање и издржавање, као и управљање и располагање имовином детета. Дакле, сва ова права и дужности има родитељ коме је дете поверено, чиме се други родитељ који не живи са дететом не лишава родитељског права.

Чланом 3 став 1 Конвенције о праву детета (“Сл. лист СФРЈ-међународни уговори бр. 15/90 и “Сл. лист СРЈ”-међународни уговори бр. 4/96 и 2/97) предвиђено је да у свим активностима које се тичу деце, без обзира да ли их предузимају јавне или приватне институције социјалног старања, судови, административни органи или законодавна тела, од првенственог су значаја најбољи интереси детета. Ставом другим истог члана, предвиђено је да ће се детету обезбедити таква заштита и брига која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља и других лица која су за дете одговорна. Ова обавеза преузета је чланом 6 Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета, а чланом 266 истог закона је прописано да је суд увек дужан да се у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, руководи његовим најбољим интресом.

Најбољи интерес детета је правни стандард, који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а заштита интереса детета је одлучујућа околност која се цени приликом доношења одлуке о поверавању, односно измени одлуке о поверавању детета. То даље значи да ће суд одлуку о измени одлуке о поверавању донети у случају да су интереси детета угрожени или на било који начин доведени у питање.

Супротно паушалним жалбеним наводима туженог-противтужиоца, по ставу другостепеног суда, надлежна стручна институција Центар за социјални рад-Одељење Савски венац приликом давања налаза и мишљења да ли су се у конкретном случају стекли услови да се измени одлука о вршењу родитељског права у односу на малолетну ВВ, утврдио је све значајне околности које су битне за процену најбољег интереса ћерке парничних странака, односно да ли су стекли услови за измену одлуке о поверавању малолетне ВВ на самостално вршење родитељског права оцу. Стручни

налаз и мишљење Центра за социјални рад који тужени-противтужилац жалбом оспорава, потпун је, јасан и убедљив у делу који се односи на малолетну ћерку парничних странака, дата је целокупна опсервација и анализа личности и личних прилика тужиље-противтужене, туженог-противтужиоца и малолетне ВВ, а који су од утицаја на измену одлуке о поверавању малолетног детета.

У овај правној ствари, адекватном оценом мишљења надлежног Органа старатељства од стране првостепеног суда, а у погледу измене одлуке о поверавању малолетне ВВ на самостално вршење родитељског права туженог-противтужиоца, правилно је првостепени суд утврдио да о малолетној ВВ непосредно брине мајка која је адекватно препознала важност да не запостави ВВ потребе, свесна последица које свакодневно конфликтне ситуације могу имати по ћерку, те је настојала да њено слодобно време структурира на начин који ће је безбедно дистанцирати од неповољних односа унутар домаћинства, да ВВ у односу на мајку показује блискост, радо описује време које с њом проводи и увиђа се да има слободу да пред мајком без препрека говори о свом односу са оцем и братом, као и да износи своје жеље о начину на које би желела да њена породица функционише, док с друге стране отац нема увида у стварне потребе малолетне ВВ и преузима на себе интерпретацију најбољег интереса, а све у циљу управљања одлукама које тужиља-противтужена доноси у погледу организације свога живота са децом, те се код оца уочавају индикатори отуђујућег понашања.

Основан жалбени навод туженог-противтужиоца којим указује да је супротно образложењу побијане пресуде, предложио да се у доказном поступку користи и налаз и мишљење комисије судских вештака неуропсихијатра Зорана Ђурића и вештака за област клиничке психологије Олге Живковић Алексић, не утичу на правилност закључка првостепеног суда да се у односу на малолетну ВВ нису стекли услови за измену одлуке о вршењу родитељског права. Наиме, према стању у списима предмета, без сагласности тужиље-противтужене којој је малолетна ВВ поверена на самостално вршење родитељског права, на захтев туженог-противтужиоца од стране наведених вештака вештачена је душевна зрелост и способност ћерке парничних странака да сагледа околности живота после развода родитеља те да се опсервира и однос оца и детета. С тим у вези мора се имати у виду Закон о правима пацијената (“Службени гласник РС” бр. 45/13 и 25/19) који је у члану 15 прописује да пацијент има право да слободно одлучује о свему што се тиче његовог живота и здравља, осим у случајевима када то директно угрожава живот и здравље других лица (став 1); без пристанка пацијента не сме се, по правилу над њим предузети никаква медицинска мера (став 2); медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника детета, односно пацијента лишеног пословне способности, може се предузети само у изузетним случајевима, који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком. Чланом 19 истог закона ставом 1 прописано је ако је пацијент дете или је лишен пословне способности, медицинска мера може се предузети, уз пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу члана 11 овог закона. С тим у вези, како тужиља-противтужена као законски заступник малолетне ћерке парничних странака није била обавештена односно није дала сагласност да се малолетна ВВ подвргне психијатријском испитивању ради вештачења, нити је у наведеном вештачењу учествовала као мајка малолетног детета, то се у конкретном случају наведени налаз и мишљење не може користити као доказ јер медицинска мера противно вољи законског заступника детета може се предузети само у изузетним

случајевима који су утврђени законом.

Апелациони суд је става, да је правилна одлука првостепеног суда која је заснована на потпуно утврђеном чињеничном стању, да је у најбољем интересу малолетне ВВ да мајка и даље врши самостално родитељско право, при чему ова одлука ни на који начин не дисквалификује туженог-противтужиоца и не искључује га као оца да врши родитељска права и дужности сходно члану 68 Породичног закона, јер права и дужности туженог-противтужиоца као родитеља и даље се настављају с обзиром да тужени-противтужилац као отац има право и дужност не само да издржава малолетну ВВ и да са њом одржава личне односе већ да одлучује заједнички и споразумно са тужиљом-противтуженом, као мајком која самостално врши родитељско право над својом ћерком, бринући о најбољем интересу детета у складу са чланом 6 Породичног закона.

Како је правилно првостепени суд одбио противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражена измена одлука о вршењу родитељског права над малолетном ћерком ВВ, то је правилно првостепени суд одбио и противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражено да се обавезе тужиља-противтужена да на име издржавања малолетне ћерке плаћа месечно износ од 500 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Приликом одлучивања о измени одлуке о поверавању малолетне ВВ, овај суд је имао у виду и остале жалбене наводе туженог-противтужиоца али их није посебно образлагао на основу овлашћења из члана 396 став 1 и 2 Закона о парничном поступку а у вези са чланом 202 Породичног закона, с обзиром да не могу довести да повољније одлуке за туженог-противтужиоца.

Имајући у виду изнето, применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку, а у вези члана 202 Породичног закона донета је одлука као у ставу другом изреке ове пресуде.

Међутим, по налажењу овог суда, нису на потпун начин утврђене и цењене околности које су од значаја за измену одлуке о вршењу родитељског права у односу на малолетног ГГ, те је тиме од стране првостепеног суда изостала и правилна примена материјалног права садржаног у одредбама Породичног закона.

Наиме, основано се жалбеним наводима тужиоца-противтуженог указује да надлежни орган старатељства приликом давања налаза и мишљења а тиме и првостепени суд нису ценили неспорну чињеницу међу парничним странкама да малолетни ГГ почев од 04.10.2020. године живи у домаћинству свога оца, а по основу сагласности тужиља-противтужене као мајке којој је малолетни син поверен на самостално вршење родитељског права.

Породични закон прописује истражно начело у поступцима у вези са породичним односима (члан 205) које суд треба да примењује у највећој мери, управо ради доношења одлуке која је у најбољем интересу детета. У породичним споровима начело диспозиције странака је ограничено, активна улога суда је наглашена, па суд има обавезу да се поступци одвијају у најбољем интересу детета, уз активно

учествоваће суда и других стручних органа. То значи да суд може утврђивати чињенице и кад оне нису међу странкама спорне а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Питање вршења родитељског права у ситуацији када је на основу члана 270 Породичног закона прибављено мишљење органа старатељства о промењеним околностима и битним елементима од значаја за процену најбољег интереса малолетног сина парничних странака, захтевало је анализу и свих аспеката у складу са истражним начелом а што је првостепени суд пропустио да учини.

У конкретном случају, имајући у виду да је надлежни Орган старатељства приликом давања стручног мишљења, пропустио да цени промењену околност односно чињеницу да малолетни ГГ почев од 04.10.2020. године живи у домаћинству са оцем уз сагласност мајке, те како је тужени-противтужилац истицао примедбе на стручни налаз органа старатељства, то је првостепени суд био у обавези да сагласно члану 270 Породичног закона затражи друго мишљење установе специјализоване за посредовање у породичним односима ради поузданог утврђења свих релевантних чињеница о подобности туженог-противтужиоца да самостално врши родитељско право над малолетним сином као и да ли је мишљење малолетног ГГ да жели да живи са оцем, а које је дато у поступку пред органом старатељства, индуковано од стране оца а прихваћено од стране детета, односно да ли је мишљење малолетног сина парничних странака аутентично изражено мишљење сагласно члану 65 став 1 Породичног закона.

Имајући у виду наведено, за сада се не може прихватити као правилан закључак првостепеног суда да нису испуњени услови за измену одлуке о поверавању малолетног ГГ оцу на самостално вршење родитељског права а како је то тражено и тужбеним захтевом тужиље-противтужене и тужбеним захтевим туженог противтужиоца и с тим у вези морала бити укинута и одлука садржана у делу става деветог изреке побијане пресуде којом је одбијен противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражено да се обавезе тужиља-противтужена да доприноси издржавању малолетног ГГ у месечном износу од 500 евра у динарској противвредности.

Укинута је и решење о трошковима поступка садржано у ставу дванаестом изреке побијане пресуде, сходно одредби члана 165 Закона о парничном поступку, јер зависи од коначног исхода спора, а од ког зависи оцена начела правичности.

Имајући у виду изнето применом одредбе члана 392 став 1 и 2 и члана 403 тачка 3 Закона о парничном поступку, а у вези члана 202 Породичног закона одлучено је као у ставу другом изреке ове пресуде.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити по примедбама које су му указане од стране другостепеног суда, тако што ће употпунити чињенични основ имајући у виду одредбу члана 205 Породичног закона која прописује истражно начело и обавезу суда да на одговарајући начин испита подобност и родитељску компетенцију туженог-противтужиоца да му се као оцу малолетни син повери на самостално вршење родитељског права односно да ли су се стекли услови за измену одлуке о самосталном вршењу родитељског права. Сагласно члану 270 Породичног закона затражиће друго мишљење установе специјализоване за посредовање у породичним односима односно

одредиће медицинско вештачење од стране референтне здравствене установе ради процене емотивно, васпитно-социјалног и развојног утицаја туженог-противтужиоца као оца у односу на малоленог ГГ, структуру личности оба родитеља, њихове способности да увиђају и адекватно реагују на потребе малолетног сина, да их препознају и брину о њима, као и ко је од родитеља био у свеукупном боље организованим животним условима, ко је имао доминантнију и породично постојанију улогу у подизању малолетног сина, да ли је у најбољем интересу малолетне деце парничних странака да буду раздвојена и да ли је мишљење малолетног ГГ да жели да живи са оцем индуковано од стране оца а прихваћено од стране детета. По потреби извешће доказ и саслушањем тужиле-противтужене и туженог-противтужиоца као родитеља малолетног детета, те пошто поступи по примедбама на које му је указано од стране другостепеног суда у смислу одредбе члана 398 став 2 Закона о парничном поступку одлучиће о тужбеном захтеву тужиле-противтужене и туженог-противтужиоца за измену одлуке о самосталном вршењу родитељског права и с тим у вези и о издржавању малолетног ГГ, правилном примени материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, дајући за своју одлуку потпуне и јасне разлоге.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић